

1 Тежест на доказване

1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?

Шведското законодателство се основава на принципите на доказателствените средства и допустимост на доказателствата. Въз основа на обстойна преценка на всички обстоятелства, установени в рамките на делото, съдът трябва да прецени кои факти са доказани. Съдът е компетентен да определи каква стойност да даде на доказателствата при тяхната преценка.

Определени правила относно допустимостта на доказателствата са установени в съдебната практика, включително по отношение на определяне на тежестта на доказване. Общото правило, от което има много изключения, гласи в силно опростен вид, че всеки, който твърди даден факт, е длъжен да го докаже. Ако за една от страните е по-лесно да докаже даден факт, често тежестта на доказване пада върху тази страна. Ако дадена страна се затруднява да предостави доказателства за дадено обстоятелство, това също може да е от значение за определянето на тежестта на доказване. Ако например някой изисква плащане на дълг, той или тя трябва да докаже, че има основателен иск срещу другата страна. Ако другата страна твърди, че вече е извършила плащането, тя трябва да докаже твърдението си. При спорове, свързани с отговорност за вреди, обикновено тежестта на доказване пада върху страната, която твърди, че е понесла вреди. Наред с горното е възможно обръщане на тежестта на доказване на определен факт.

Ако предоставените доказателства не са достатъчно убедителни, съдът не може да вземе предвид съответното обстоятелство в своята преценка по делото. Когато трябва да се определи стойността на нанесени вреди, е предвидено изключение, съгласно което съдът може, ако е много трудно или невъзможно да се предоставят доказателства относно стойността на вредите, да определи стойността на вредите в разумен размер.

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Вж. отговора на въпрос 1.1.

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

Законодателните изисквания за определяне на стойността на доказателствата зависят от вида на производството. По граждански дела обичайното изискване е твърдяните факти да бъдат доказани. В рамките на някои граждански дела може да се прилага облекчено изискване за доказване. За пример могат да бъдат посочени делата, свързани със застраховки на потребители, в рамките на които се приема, че е достатъчно да се приеме, че е по-вероятно застрахователното събитие да е настъпило.

2 Събиране на доказателства

2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?

Отговорността за доказателствата се носи от страните. В дела, които не се разглеждат съгласно диспозитивното начало, т.е. дела, свързани с предмет, относно който не се допуска страните да постигнат спогодба, съществува възможност съдът да разпорежи събиране на доказателства по делото, без това да е поискано от страните. Следователно при разглеждане на дела, свързани с родителски права или права на лични отношения между родител и дете, съдът може да приеме, че за решаване на случая са необходими допълнителни доказателства. По граждански дела, в рамките на които страните могат да постигнат спогодба, известни като дела, разглеждани съгласно диспозитивното начало, съдът не може да разпорежда събиране на доказателства в производството по собствена инициатива.

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

Доказателствата се събират в рамките на основното заседание.

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

Съдът може да отхвърли доказателствата, ако фактите, които съответната страна желае да докаже с тях, нямат значение за делото. Тази възможност е приложима и когато доказателствата не са необходими или очевидно няма да породят последствия. Освен това действат правила, съгласно които писмени показания могат да се предоставят само в специални изключителни случаи.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

Шведското законодателство познава пет основни вида доказателства (доказателствени средства). Това са, както следва:

писмени доказателства;

разпит на свидетели;

разпит на страна по делото;

разпит на вещо лице;

оглед.

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Общото правило е, че свидетелите дават показания устно и пред съда. Страните не могат да се позовават на писмени свидетелски показания. С разрешението на съда обаче свидетелят може да използва бележки, за да подпомогне паметта си. Страната, която е призовала свидетеля, започва разпита (пряк разпит), освен ако съдът разпорежи друго. След това другата страна има възможност да разпита свидетеля (кръстосан разпит).

Що се отнася до показанията на вещо лице обаче, общото правило е, че вещото лице предоставя писмено заключение. По искане на една от страните и ако това не е очевидно без значение за делото, вещото лице дава и устни показания в производството. Устно изслушване се допуска и в случай, когато е необходимо вещото лице да даде показанията си лично пред съда.

Когато делото трябва да се реши от съда след провеждане на основно заседание, например с цел изслушване на свидетеля, писмените доказателства и заключенията на вещите лица по правило се прочитат по време на съдебното заседание, за да може съдът да вземе предвид тези доказателства при формулирането на своето решение. Съдът може обаче да се произнесе с определение, че счита писмените доказателства за събрани по време на основното заседание, без да е необходимо те да бъдат прочетени по време на заседанието.

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Съгласно шведското законодателство се прилага принципът на преценка на доказателствата по вътрешно убеждение. Наред с другото това означава, че в законодателството не са предвидени правила относно стойността на отделните видове доказателства. Вместо това съдът прави независима преценка на всички доказателства и решава кои факти са доказани по делото.

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

Принципът на преценка на доказателствата по вътрешно убеждение означава, че няма правила, които определят, че дадени обстоятелства трябва да бъдат доказани с конкретен вид доказателства, за да бъдат приети от съда за установени. Вместо това съдът прави цялостна преценка на обстоятелствата по делото, за да определи кои от тях са доказани.

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

В шведското законодателство е предвидено общо задължение за даване на свидетелски показания. Следователно общото правило е, че лицата, които са призовани като свидетели, са длъжни да свидетелстват.

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

Дадено лице не е длъжно да свидетелства по дело, в което като страна участва негов близък роднина. Свидетел може да откаже да коментира определен факт, когато с даването на изявление във връзка с този факт той би бил принуден да разкрие, че е извършил престъпление или недостойно действие. При определени обстоятелства свидетелите могат да откажат да разкрият информация, която е професионална тайна. Прилагат се определени ограничения по отношение на задължението за даване на свидетелски показания за някои категории специалисти, като например здравните работници.

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

Лице, което трябва да даде свидетелски показания в процеса, се призовава като свидетел, като при отказ от свидетелстване може да бъде наложена глоба. Ако свидетелят не се яви в съдебното заседание, глоба се налага, ако той не посочи извинителни причини за неявяването си, като например болест. При неявяване на свидетел съдът може да постанови и принудителното му довеждане от органите на полицията. Съдът разполага и с правомощието да задържи под стража лице, което отказва да свидетелства, без да посочи валидна причина за отказа си да отговаря на въпроси.

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Ако призовано да свидетелства лице няма навършени 15 години или страда от психично заболяване, съдът преценява дали то може да даде свидетелски показания, като взема предвид тези обстоятелства. Вж. също точка 2.9.

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

По правило разпитът на свидетеля се извършва първо от лицето, което го е призовало (пряк разпит). След това и другата страна получава възможност да зададе въпроси на свидетеля (кръстосан разпит). След кръстосания разпит лицето, което е призовало свидетеля, и съдът могат да зададат допълнителни въпроси. Съдът отхвърля въпроси, които очевидно нямат връзка с делото или са объркващи или неуместни по друга причина.

Страни по делото, свидетели и други лица, които трябва да вземат участие в съдебно заседание, трябва да имат възможност да участват от разстояние чрез видеоконферентна връзка, ако това не е неуместно. Общото правило обаче е, че лицата, участващи в производството, трябва да се явят лично пред съда.

Допуска се разпит на свидетел по телефона, ако това е уместно с оглед на разходите, свързани с личното явяване на свидетеля пред съда, и значението на личното изслушване на неговите показания от съда.

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконосъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

Принципът на преценка на доказателствата по вътрешно убеждение означава, че само в малък брой изключителни случаи е забранено използването на определени видове доказателства. Следователно фактът, че определени доказателства са набавени по незаконосъобразен начин, по принцип не е пречка съответната страна да се позове на тези доказателства в процеса. Този факт обаче може да е от значение, когато при преценката на доказателствата съдът дава на съответните доказателства ограничена доказателствена сила.

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Страните по делото не могат да свидетелстват, като вместо това биват разпитвани под клетва и носят наказателна отговорност за верността на предоставената от тях информация.

Последна актуализация: 05/11/2015

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.